నేడు మాజీ ప్రధాని
పీవీ నరసింహారావు వర్ధంతి

15వ లోకం

పుస్తకం ఓ జవ్వని
దేహం నిండా పచ్చబొట్లే
అర్థవంతమైన అక్షరాలే అవి..

కావ్య రచన ఓ లేపనం
అనుభవాల గాయాలకు వేసిన కట్టు
అనుభూతుల క్లేశాలకు పూసిన మలాం

పుస్తక పఠనం ఓ పురా పరిచయం
విస్మృత జన్మల పునర్దర్శనం
అనూహ్య విశ్వాల సందర్శనం..

గ్రంథ శ్రవణం
భరోసానిచ్చే మంత్రాక్షరం
అనన్య పాలపుంతల సాక్షాత్కారం

అందుకే పుస్తకం నాకు
నిన్న, ఓ అనగనగా కథ..
నేడు, నా కండ్ల ముందరి జీవనచిత్రం
రేపు, నాతో సంభాషించనున్న సమూహం..

పుస్తక ప్రపంచంలోకి ఎగురెల్లితే
ఒళ్లు పులకరించే ఆర్ద్రతా పవనాలు
గుండె చెమ్మగిల్లే ఆప్త మేఘాలు
సుదీర్ఘ నిట్టూర్పుల జ్వాలలు
అవిరామ సందిగ్ధతల నదీ ప్రవాహాలు
క్లుప్త సుందర సంక్షోభ వనాలు

నిత్యం విప్లవాగ్ని కీలలు
నిరతం బిగిసే పిడికిలి ధిక్కారాలు ..
పలకరిస్తాయి.. మనల్ని నడిపిస్తాయి

ఇప్పుడు చెప్పు...
పుస్తకమంటే పుటల పొత్తిలి మాత్రమేనా?
వాక్యాల గుమ్మి మాత్రమేనా
కానే కాదు కదా!
రచయితకు జీవన సాఫల్య పురస్కారం
పాఠకుడికి నిత్య గీతాసారం
ప్రపంచానికి 15వ లోకం...

ఐనంపూడి శ్రీలక్ష్మి
99899 28562

తెలుగు సాహిత్య ప్రపంచంలో కథ లేదా కథా సాహిత్యానికి ఒక విశిష్ట స్థానం ఉన్నది. 'కథ'ను అనగనగా అని మొదలుపెట్టి 'కథ కంచికి మనం ఇంటికి' అంటూ కథను ముగించడం తెలుగు కథకుల అలవాటు.

'నిజ జీవితం ఆధారంగా అల్లబడిన సంఘటనల సమాహారం కథ' అని కొందరు, 'కల్పిత ప్రపంచ సమాహారం కథ' అని మరికొందరు కథకు రకరకాల నిర్వచనాలను ఇచ్చారు. కథలో ఉండాల్సిన నీతి విస్తృతం, ఎత్తుగడ, సంవేదన, నడక తీరు, ముగింపు, పరిమిత పాత్రలు, పాత్ర స్వభావాలు, ఏక వస్తు స్వరూపతల గురించి బొడ్డపాటి కుటుంబరాయ శర్మ, జె.నాగయ్య, పోరంకి దక్షిణామూర్తి వంటి అనేకమంది పండితులు అనేకరకాల అభిప్రాయాలను తెలియజేశారు.

అనగనగా... పెద్ద కథ!

'అనగనగా..' అంటే నిజంగా 'చాలాకాలం కిందట' అనే అర్థమేనా? కొంచెం తెలివితేటలు కలిగిన విద్యార్థి 'అనగనగా ఒక పిల్లి ఉంది అంటే చాలాకాలం కిందట ఒక పిల్లి ఉంది' అని అర్థం చెప్పుకోవాలా?, అలాగే 'అనగనగా ఒక రాజు అంటే చాలాకాలం కిందట ఒక రాజే ఉన్నాడని చెప్పుకోవాలా' అని ప్రశ్నిస్తే 'అది అంతేలేరా' అని కొందరు గురువులు మృదువుగా మందలిస్తే, మరికొందరు గురువులు పిదప కాలం బుద్ధులు. దిక్కుమాలిన సందేహాలు అని విసుక్కుంటారు.

ఏదేమైనా 'కథ్' అనే సంస్కృత ధాతువు నుంచి 'కథ' అనే పదం పుట్టింది. 'చెప్పుట, సంభాషించుట' అని దీనికి అర్థాలుగా చెప్పవచ్చు. కథల్లో ఇతివృత్తాన్ని బట్టి పురాణ కథలు, శృంగార కథలు, హాస్యకథలు, క్రైం కథలు, రాజకీయ కథలు, అభ్యుదయ కథలు, స్త్రీవాద కథలు, దళిత కథలు వంటివి అనేకం ఉన్నాయి. ప్రాచుర్యాన్ని బట్టి చందమామ కథలు, పేదరాశి పెద్దమ్మ కథలు, పంచతంత్ర కథలు, విక్రమార్క కథలు, కాశీమజిలీ కథలు, బేతాళ కథలు, తాతమ్మ కథలు, పిట్ట కథలు వంటి వాటితో పాటు తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రత్యేకంగా తెనాలి రామకృష్ణ కథల వంటి హాస్య కథలున్నాయి. ఇంకా హరి కథలు, బుర్రకథలు, ఒగ్గు కథలు, సైన్స్ కథలు, పొడుపు కథల వంటి అనేకరకాల కథలున్నాయి. ఈ ఆధునిక కాలంలో సినిమా కథల వంటివి కూడా ఉన్నాయి. తెలుగు కథలకు నిలయమైన 'కథా నిలయం' అనే పేరు గల గ్రంథాలయాన్ని 1997 ఫిబ్రవరి 22న శ్రీకాకుళంలో కాళీపట్నం రామారావు స్థాపించారు.

తిక్కన శిష్యుడైన కేతన రాసిన 'దశకుమార చరిత్ర' కథా కావ్యం కాగా ఆధునిక కాలంలో గురజాడ వేంకట అప్పారావు రాసిన 'దిద్దుబాటు' అనే కథ తెలుగులో తొలి కథ అని అంటారు. ఇక బండారు అచ్చమాంబ, ఆచంట వేంకట సాంఖ్యాయన శర్మ వంటి వారు గురజాడ అప్పారావు కంటే ముందే కథా రచనకు శ్రీకారం చుట్టారు. ఆపై వేలూరి శివరామ శాస్త్రి, కొమర్రాజు వెంకటలక్ష్మణరావు, చింతా దీక్షితులు, కాళోజీ, చలం, బోయినపల్లి రంగారావు, శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, ముని మాణిక్యం, బోయ జంగయ్య, పులిపాటి గురుస్వామి, అల్లం రాజయ్య, అడవి బాపిరాజు, భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, పీవీ, మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి, కొడవటిగంటి కుటుంబరావు, గూడూరి సీతారాం, సామల, యశోదారెడ్డి, అఫ్సర్, ముళ్లపూడి వెంకటరమణ, మంజుశ్రీ, చాగంటి సోమయాజులు, కాళీపట్నం రామారావు, రావిశాస్త్రి, హితశ్రీ, కొలకలూరి ఇనాక్, కాలువ మల్లయ్య, వాకాటి పాండురంగారావు, భానుమతి, చెరబండరాజు, ఓల్గా, హుమాయూన్ సంఘీర్, ధీరజ్ కశ్యప్, వేముగంటి.. ఇలా చెప్పుకొంటూ పోతే తెలుగు కథా రచయితల నామధేయాలే చిన్నపాటి గ్రంథం అవుతుంది.

నాడు చిన్న పిల్లలు నిద్రపోవడానికి తల్లిదండ్రులు లేదా నానమ్మ తాతయ్యాదులు చిన్నచిన్న కతలు చెప్పేవారు. తెలుగునాట ఎవరైనా సరే చిన్న పిల్లలకు, పెద్దలకు కథ చెప్పేటప్పుడు 'అనగనగ..' అని మొదలుపెడతారు. చిన్న పిల్లల్లో కథ అనగానే ముందుగా కథ వినాలనే ఉత్సాహం ఉంటుంది. కానీ, ప్రశ్నించే తత్వం ఉండదు. ఏది నిజం, ఏది అబద్ధం అనే ఆలోచనా జ్ఞానం ఉండదు. కల్పనా ప్రపంచంలో విహరించాలి అంతే. కొందరికి కథ కునుకు పట్టిస్తుంది కానీ, ఇది నిజం, ఇది అబద్ధం అనే ఆలోచనలను పెంచదు. కథల్లోని వాస్తవ, అవాస్తవాలను పక్కకు నెట్టేసి మనసును దేవుని మీదికి పోయేటట్టు చేస్తాయి గుడిలోని హరికథలు, బుర్రకథలు, ఒగ్గు కథల వంటి కథలు.

ఇక బడిలోని కథల గురించి చెప్పాలంటే.. అవి మంచిని, మానవత్వాన్ని, నీతిని, పెద్దల ఆదర్శాలను, చదువును సంస్కారాన్ని, సృజనాత్మకతను, సశాస్త్రీయ పథాన్ని తెలియజేసేవిగా ఉంటాయా? ఉన్నాయా? ఉండాలా? అంటే సమాధానం ఉండాలనే ఎక్కువగా వస్తుంది. నేడు సినిమా కథలే ఎక్కువగా కోట్ల వ్యాపారాల నడుమ ప్రకాశిస్తున్నాయి. కొందరు సినిమా కథలో ఏదో ఒక నీతి ఉండాలి, లేదా సమాజానికి ఉపయోగపడే ఏదో ఒక సందేశం ఉండాలంటున్నారు. అయితే మాట ఒకరకంగా ఉంటుంది. చేత మరొకరకంగా ఉంటుంది. సహజంగా ఉపాధ్యాయులు గానీ, పెద్దలు గానీ, పిల్లలు కానీ కథ మొదలు పెట్టేటప్పుడు 'అనగనగా..' అని అంటారు. అనగనగా అంటే ఏమిటంటే పూర్వం, చాలాకాలం కిందట వంటి అర్థాలను చెప్తారు. ఇంగ్లీష్‌లో కూడా కథ మొదలు పెట్టేటప్పుడు "Lo-ng Long ago" అని అంటారు. అది 'అనగనగా'కు ఆంగ్ల రూపం అనే చెప్పవచ్చు.

నిజానికి కథ మొదలు పెట్టేటప్పుడు ముందుగా అనవలసింది 'అనగనగా?' అని కాదు, 'అనఘనఘ' అని అనాలి. వాడుకలో మహా ప్రాణాక్షరం ఘ..గ..గ మారిపోయి అనగనగా అయ్యింది. దానికి చాలాకాలం కిందట అనే అర్థం ఊహించి చెప్పబడింది.

నిజానికి అనగనగా అంటే పదబంధం ప్రకారం చెప్పగ చెప్పగ అనే అర్థాన్ని చెప్పాలి. కానీ అలా చెప్పడం లేదు. నిజానికి అఘం అంటే పాపం అని అర్థం. అనఘం అంటే పాపం కానిది పుణ్యం అని అర్థం. అనఘ అంటే ఓ పుణ్యాత్ముడని అర్థం. అనఘనఘ అంటే ఓ ఓ పుణ్యాత్ముల్లారా అని అర్థం. హరికథలు, బుర్రకథలు వంటివి చెప్పేటప్పుడు మాన్యులు, మహనీయులు, మహానుభావులు, పుణ్యాత్ములని సంబోధిస్తుంటారు. అలాగే కథ చెప్పేటప్పుడు కూడా 'ఓ ఓ పుణ్యాత్ముల్లారా' అని కథ చెప్పేవారు వినేవారిని సంబోధిస్తారు. ఆ ఉద్దేశంతోనే అనఘనఘ అనే పదబంధాన్ని పూర్వం సృష్టించారు. కానీ, ఉచ్చారణ ఆ పదబంధ అర్థానికే ప్రమాదం తెచ్చింది. ఎందరెందరో మహానుభావులు కథలు రాశారు, చెప్పారు. మంచి పేరు తెచ్చుకున్నారు. కథలు చెప్పేది పెద్దలు, వినేది పిల్లలు అంతే అనే దృష్టితో 'అనఘనఘ'ని 'అనగనగ' చేసి 'లాంగ్ లాంగ్ ఎగో' అని ఆంగ్ల భాషా పండితుల చేత కూడా మన పండితులు అనిపించేశారు.

హరికథలు, బుర్రకథలు చెప్పేవారు ఇప్పటికీ వినేవారిలో చిన్నారులున్నా, పెద్దలున్నా, ఎవరున్నా మాన్యులు మహనీయులు, మహానుభావులు, పుణ్యాత్ములు అనే పదాలనే ప్రయోగిస్తుంటారు. కథ చెప్పేటప్పుడు కూడా అనఘనఘ అనే కథ ప్రారంభించాలి. అంటే ఓ ఓ పుణ్యాత్ముల్లారా అని కథ వినే వారిని సంబోధించడం. తెలుగు సాహిత్యంలో మంచి మంచి అర్థాలతో ఇలాంటి పద ప్రయోగాలు కొన్ని ఉన్నాయి. వాటి అర్థం తెలుసుకొని ప్రయోగిస్తే మనం చెప్పే విషయం మహా అర్థవంతంగా ఉంటుంది.

వాగుమూడి లక్ష్మీరాఘవరావు
62814 90160

తెలుగు భాషపై చిన్నచూపు

వేల ఏండ్ల నుంచే తెలుగు భాష ఉన్నదనడానికి నిలువెత్తు సాక్ష్యం కరీంనగర్ జిల్లా గంగాధర మండలం కురిక్యాల లోని బొమ్మలమ్మగుట్టపై ఉన్న కురిక్యాల శాసనం. 2008, అక్టోబర్ 31న నాటి కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలుగు భాషకు ప్రాచీన హోదా కల్పించడానికి ఈ 'కురిక్యాల శాసనం' చాలా దోహదపడింది. ఈ శాసనాన్ని జినవల్లభుడు క్రీ.శ.945లోనే వేయించినట్టు చరిత్ర చెప్తున్నది. ఇదంతా బాగానే ఉన్నప్పటికీ రాష్ట్రంలో పాలనాపరంగా మాతృభాష సంపూర్ణంగా అమలుకాకపోవడం భాషాభిమానులను ఆశ్చర్యాన్ని గురిచేస్తున్నది. పాఠశాలలు, కళాశాలల్లో మాత్రమే తెలుగును పాఠ్యాంశంగా చూడటం కడు శోచనీయం. ఇంటర్మీడియట్ స్థాయిలో తెలుగు భాష పూర్తిగా కనుమరుగైపోయింది. 90 శాతం ప్రైవేటు కళాశాలలు సంస్కృతాన్నే ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఇదిలాగే కొనసాగితే మాతృభాష మాట్లాడుకోవడానికి మాత్రమే మిగిలిపోతుంది. పుస్తకాల్లో, మస్తకాల్లో, పాఠశాలల్లో, కళాశాలల్లో, విశ్వవిద్యాలయాల్లో తెలుగు భాష సంపూర్ణంగా అమలుకానందుకు బాధపడాలో, సామాజిక మాధ్యమాల్లో తెలుగు భాషను ఎక్కువగా వాడుతున్నందుకు సంతోషపడాలో అర్థం కావడం లేదు. ఇదిలా ఉంటే సినిమా పేర్లను కూడా తెలుగులో పెట్టకుండా దేశంలోని ఇతర భాషల్లో వాడుతుండటం నిజంగా తెలుగు భాషను కించపరుస్తున్నట్టే లెక్క. ప్రభుత్వ యంత్రాంగం చూసీ చూడనట్టు ఇలాగే వ్యవహరిస్తే... మాతృభాష అయిన తెలుగు భాష కొన్ని రోజుల్లో మృతభాషగా అవుతుందేమోనన్న అనుమానాలు బలపడుతున్నాయి.

కల్వల రాజశేఖర్ రెడ్డి
9704243959

'పోతుగంటి' కరీంనగర్ పట్టణానికి పక్కనే ఉన్న ఓ ముంపు గ్రామం. ఈ ప్రాంతంలో గోదావరి నదిని గంగ అని పిలుస్తరు. గంగ దిక్కు నిలిపిన దర్వాజను 'గంగదర్వాజ' అని అంటరు. 'పుట్టినమంటే గంగ-పుటుక్కుమంటే గంగ' అనే సామెతనే ఇక్కడి జీవితాలు గంగతో ఏ విధంగా ముడిపడి ఉన్నాయో తెలుపుతుంది. ఊరుమ్మడి బతుకును మనసున పట్టించుకున్నడు కనుకనే రచయిత డాక్టర్ మట్టా సంపత్కుమార్ రెడ్డి 'గంగదర్వాజ' అనే పేరును ఈ పుస్తకానికి పెట్టిండు. 'మురిపాల ముచ్చట్లు'గా చెప్పుకున్నడు. డెబ్బై ఒక్క ముచ్చట్లుగా విస్తరించిన ఈ సంస్కృతీ విశేషం ఒక రకంగా ఒడువని ముచ్చట. గంగలాగే ఇది కూడా జీవధార. ఇతని రచన కవిత్వమై వెలిగిన కథనం. తీయటి ఈతకల్లు లాంటి ప్రాంతోచిత భాష పుట్ల కొద్దీ సామెతలతో రచనా ప్రవాహంలా సాగింది. అనుభవాత్మకం, ఆత్మగతం ఈ రచనా లక్షణం. ముందు తరానికి సంస్కృతిని తెలియపరచాలనే ఈ సంభాషణకు రచయిత పూనుకున్నారు.

పొంగిపొర్లిన వరద పాశం

గ్రామీణ గర్భంలో పురుడు పోసుకొని, పెరిగి విస్తరించిన సంపత్కుమార్ తన కుదురును మరిచిపోలేదు. వ్యావసాయిక వాతావరణాన్ని జీర్ణించుకున్న రచయిత. దాన్ని నెమరువేసుకుంటూ మందితో పంచుకున్నారు. సుఖదుఃఖాలను, ఆప్యాయతలను, స్నేహాలను, ఊరుమ్మడి తనాన్ని, పలకరించాడు, పులకించాడు. రచనకు ఒక క్రమాన్ని ఏర్పర్చుకోలేదు. దాన్ని వింగడిస్తే అనేక విభాగాలు ఏర్పడతాయి. వ్యవసాయం, వైద్యం, ఆహారం, భౌగోళికం, పంటలు, పండుగలు, పురుళ్లు,- పుట్టెంటికలు అన్నట్టు అనేక విషయాలను పూసగుచ్చినట్టు చెప్పారు. 'ఊదుక బుక్కుడు-ఊరు మొకాన సూసుడు' అనే సామెతను వాడిన సందర్భం రచయిత వైఖరిని తెలుపుతుంది. రాజన్న గుడిలో జరిగిన సీతారాముల పెండ్లి ముచ్చట, సంక్రాంతి పీడ పండుగైన వైనం, గరిబుడ్డికి మరో రూపం గర్భధారణ అని తెలపడం రచయిత ఆసక్తికి నిదర్శనం. శివుడుని 'లోకాల శంకరుడు' అని పిలుచుకున్న ప్రజల హృదయ సంస్కారం గొప్పది. 'దేవుని తలువాలు' ఎంత అర్థవంతమైన పదం. 'ధారణ' కార్యక్రమం ముచ్చటగొల్పుతుంది. వ్యావసాయిక సమాజం అందించిన 'గంజేగాసం', 'గంజిల మెతుకు', 'గంజివోసుడు', 'పసిగడుగులు, 'పులగడుగులు', 'గంజినీళ్లు', 'కలినీళ్లు' మొదలైన పదాలు పలుకుబడులుగా నానుడిలుగా, జాతీయాలుగా జనజీవనంలో ఇంకిపోయిన తీరును కండ్లకు కట్టినట్టుగా చూపాడు. చలిమిడిముద్దలు, నువ్వుల ముద్దలు మధ్య గల భేదాన్ని ఇగురంగా చెప్పడం ఈయనకే చెల్లింది. నాగరీకంలో బతుకుతున్నా రచయిత నవనాడుల్లో వ్యవసాయ సంస్కృతి పాదుకొని ఉన్నది.

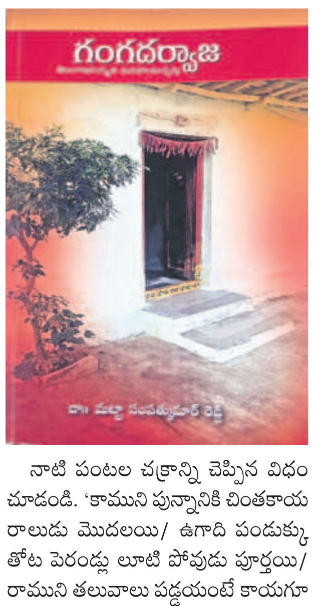

నాటి పంటల చక్రాన్ని చెప్పిన విధం చూడండి. 'కాముని పున్నానికి చింతకాయ రాలుడు మొదలయి/ ఉగాది పండుక్కు తోట పెరండ్లు లూటి పోవుడు పూర్తయి/ రాముని తలువాలు పడ్డయంటే కాయగూరలు ఖతం' కాముని పున్నం, తోట పెరండ్లు, తలువాలు, పండుక్కు, ఖతం ఇలాంటి పదాలతో కూడిన ఇతని రచన నిసర్గ భాషా సౌందర్యాన్ని పాఠకునికి అందిస్తుంది. పప్పు-పచ్చిపులుసు, నికార్సయిన తెలంగాణ వంటకం. పప్పు వండటంలోని రకాలను ఆయన ఏకరువు పెట్టిన తీరు నవ్విస్తుంది. రాముల్కాయ రుచిని, పచ్చికొత్తిమీర వాసనలను, నల్లరేగళ్ల రంగులను పొదువుకున్న ఈ రచన మనల్ని వర్తమాన ఉక్కపోత నుంచి గతంలోకి, పల్లెలోకి, అమ్మమ్మ నాయనమ్మల సమక్షంలోకి తీసుకెళ్తుంది. ఇవాళ ఊరు లేదు. ఊరి యాది మాత్రం ఉంది. అందుకే ఈ తలపోత. ఎవరి తలపోత వాళ్లది. వాటిని పోతపోసి ముందుతరానికి అందివ్వాలని, ఆ బాధ్యతను నిర్వర్తించిన రచయితకు అభినందనలు.

డాక్టర్ బీవీఎన్ స్వామి
92478 17732

ప్రకటనలు

సినారె పురస్కారం

సాహితీ గౌతమి ఏటా అందించే 'సినారె కవితా పురస్కారం' 2022కి గాను ఏపీ, తెలంగాణ రాష్ట్రాల నుంచి వచన కవితా సంపుటాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. 2019, 2020, 2021 సంవత్సరాల్లో ప్రచురితమైన కవితా సంపుటాల 4 ప్రతులను 2024, డిసెంబర్ 31లోపు పంపించాలి. చిరునామా: కన్వీనర్, డాక్టర్ ఎడవల్లి విజయేంద్రరెడ్డి, శివానంద ఆసుపత్రి, ఇం.నం.3-3-181, సవరన్ స్ట్రీట్, కరీంనగర్-001. వివరాలకు.. 94904 01861, 93955 53393 నంబర్లను సంప్రదించగలరు.

- నంది శ్రీనివాస్, కొత్త అనిల్ కుమార్
అధ్యక్ష ప్రధాన కార్యదర్శులు, సాహితీ గౌతమి, కరీంనగర్

కొలకలూరి పురస్కారాలు

కొలకలూరి సాహిత్య పురస్కారాలకుగాను కవిత్వ, నాటక, పరిశోధన గ్రంథాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. ఆయా ప్రక్రియల్లో 2023, జనవరి 1 తర్వాత ముద్రితమైన గ్రంథాల 4 ప్రతులను 2025, జనవరి 15 లోపు పంపించాలి. వివరాలకు ఆచార్య కొలకలూరి మధుజ్యోతి, 94419 23172, ఆచార్య కొలకలూరి సుమాకిరణ్, 99635 64664లను సంప్రదించండి.

వ్యాసరచన పోటీ

బండి సత్యనారాయణ రాసిన 'నిర్వాణ' నవలపై సద్దమ్మ సాహితీ ఆధ్వర్యంలో వ్యాసరచన పోటీలు నిర్వహిస్తున్నాం. nirvaana2024@gmail.com, <mailto:nirvaana2024@gmail.com>కు వ్యాసాలను 2025, జనవరి 31లోపు పంపించాలి.

- సద్దమ్మ సాహితీ, 96185 98847

సాహిత్య పురస్కారం

పీచర సునీతారావు పురస్కారాల కోసం కవిత్వం, కథలు, విమర్శ సంపుటాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. 2021 మార్చి నుంచి 2024 మార్చి మధ్యకాలంలో వెలువడిన రచనల మూడు ప్రతులను పంపించాలి. చిరునామా: పీచర సునీతారావు ఫౌండేషన్, ప్లాట్ నం.505 బ్లాక్ డీ, భీమా ప్రైడ్ అపార్ట్‌మెంట్, నియర్ సు చిత్ర సర్కిల్, జీడిమెట్ల, హైదరాబాద్-67కు 2025 ఫిబ్రవరి 10లోపు పంపించాలి. వివరాలకు 98660 43441, 98486 98699 సంప్రదించండి.

- కాంచనపల్లి గోవర్ధన రాజు, పీచర విజయేందర్ రావు,
పీచర సునీతారావు ఫౌండేషన్

'నాగ స్వరం' ఆవిష్కరణ సభ

కోయి కోటేశ్వరరావు కవితా సంపుటి 'నాగస్వరం' ఆవిష్కరణ సభ 2024, డిసెంబర్ 27వ తేదీ శుక్రవారం రోజున సాయంత్రం 6 గంటలకు హైదరాబాద్ బుక్ ఫెయిర్ (ఎన్టీఆర్ స్టేడియం, ఇందిరా పార్క్)లో తోపుడుబండి సాధిక్ అలీ వేదికపై జరుగుతుంది. సభాధ్యక్షులుగా ఎం.ఎం.వినోదిని, ముఖ్య అతిథిగా, ఆవిష్కర్తగా శిఖామణి, ఆత్మీయ అతిథులుగా యాకూబ్, నక్కా విజయరామరాజు, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, పసునూరి రవీందర్, జె.నీరజ పాల్గొంటారు.

అమ్మ పేగు బంధం ఈ నగరం

నగరంలోకి వచ్చినవాళ్లు అడ్రసులు
చూపించమని అడుగుతుంటారు
గూగుల్ కంటే కచ్చితమైన దిక్సూచిని నేను
ఊర్ల నుంచి వచ్చేవారి మట్టి చేతుల్లోని
చెరుకు పరిమళాన్ని తడమడానికి
నా మురికి పట్టిన చేతులతోనే వెళ్తుతా

వ్యవసాయం నడవని మనుషులు
విరిగిన నాగలి ముక్కలా ఇక్కడికొస్తారు
ఆల్పా ఇరానీ చాయిలో ఉస్మానియా బిస్కెట్‌లా కరిగి
పోయి ఈ వాతావరణంలోకి ఒదిగిపోతారు

కొన్నిసార్లు బంధువులు లగేజీతో దిగుతారు
వాళ్లని ఉయ్యాలలో ఆడుకునే పసిపిల్లల్లా
జాగ్రత్తగా చూసుకునే బాధ్యత నాదవుతుంది

అనాథల్లా ఏ సంచీ లేకుండా బస్సు దిగినవాళ్లకు
వెంటనే ఆకలి తీర్చే బిర్యానీలా మారిపోతాను

మిత్రులు వస్తారు ఊరి నీడను వదిలిపెట్టి
పరీక్షలు రాయడానికి
ఉద్యోగం కళ్లముందు తలెత్తుకున్న
పొద్దు తిరుగుడు చేనులా కనబడుతుంది
సాయంత్రం జబ్బలు జారేసి
వాలిపోతుంది ప్రయత్నం
వాళ్లను ఉత్తేజపర్చడానికి హుస్సేన్‌సాగర్
బుద్ధుడి ముందే నిలబెట్టి నిమ్మళపరుస్తాను..

పనికోసం వచ్చేవాళ్లను రిసీవ్ చేసుకోవడం
గౌరవంగా భావిస్తాను
కల్లంల నుంచి నాలుగు గింజలను నోట్లో పట్టుకొచ్చి
ఏ మందిరం మీదనో, మినార్ మీదనో
వదిలిపెట్టే పిట్టల్లాంటి మనుషులు
ఇంద్రధనుస్సు రెండు చివర్లను పట్టుకొని
భూమిని రంగులమయంలో చేసినవాళ్లు

జీవితం మొత్తం ఆశకే అంకితం చేసినవాళ్ల
వెంట నీడలా అల్లుకుపోతాను
సుఖాలు బాధలు ఉదయం రాత్రులే ఇక్కడ
నిశ్చల కాలం మబ్బులనే

డబల్ రొట్టెలాంటి కాలం ఇక్కడికొచ్చే
మనుషులను రెప్ప కొట్టకుండా కాపలా కాస్తుంది
రెండు దోసిళ్లలో చెమట తడిని ఒంపి
పనిమంతుల్ని చేస్తుంది
తన ఆకలిని ఎన్నడూ చెప్పకుండా ఇక్కడికి
బతుకొచ్చే మనుషుల ఆకలితీరుస్తున్నా
నోరులేని అమ్మ కదా ఈ నగరం

వేముగంటి మురళి
93922 56475

ఆ పాట విన్నవారెవరైనా కంటి నుంచి నీళ్లు తీయకుండా ఉండలేరు. ఆ వాగ్గేయకారుడు రాసి, పాడిన పాటలు విన్న విద్యాశాఖాధికారులు రాష్ట్రంలోని రెండు లక్షల బాల కార్మికులను బడిలో చేర్పించారు. అంతెందుకు ఆ పాట విన్న ప్రభుత్వం సైతం రాష్ట్రంలో అక్షరాస్యతా శాతాన్ని పెంచేందుకు కృషిచేసింది. ఆ రచయితే చింతల యాదగిరి. ఆయన పాడిన పాటే 'నా చిట్టీ చేతులు చక్కని రాతలు నేర్వలేదయ్యో/ నా సంకల మేడితో సాలిరువాలు దున్నినానయ్యో'. చింతల యాదగిరి నల్లగొండ జిల్లా, మేళ్ల దుప్పలపల్లి అనే పల్లెటూరుకు చెందినవాడు.

అతడి పాట... కన్నీటి ఊట..

7వ తరగతిలోనే డ్రాపౌట్ అయి ఎడ్లగాసి, నాగలి దున్ని తన బాల్యాన్ని వ్యవసాయానికి ఎరువుగా మార్చాడు. బహుశా ప్రజానాట్య మండలిలో పని చేసినందుకేనేమో 'నా చిట్టీ చేతులు' పాట చింతల యాదగిరి రాశాడని ఎక్కువగా తెలియదు. ఆయన తెలియకున్నా ఈ సమాజం ఆయన పాటలను విన్నది, పాడుకున్నది. ఆయన రాసి పాడిన మచ్చుకు కొన్ని పాటలను పరిశీలిద్దాం.

> **'గుండెలోన రగిలిన బాధ కన్నీరై కారుతుంది/ కష్టానికి కారకులెవరో తెలుపమని కోరుతుంది' అంటూ యాదగిరి కంటికి కనిపించని బాధకు రూపంగా, కన్నీటిని వస్తుగతంగా మనకు చూపెడుతున్నాడు. అందుకే యూట్యూబ్‌లో ఉన్న ఈ పాటకు పది మిలియన్లకు పైగా వ్యూస్ కనిపిస్తున్నాయి. మొదటి లైన్లలోనే పదునైన పద ప్రయోగం, పాట మొత్తం భావాన్ని ఒక్క పల్లవిలో కూర్చి శ్రోతలను తనవైపునకు తిప్పుకోవడంలో యాదగిరి దిట్ట.**

'ఉన్న ఊరు కన్న తల్లిని వదిలి పోలేనే/ నేల తల్లి పొదుగును కాదని చెదిరీ పోలేనే' అని సరళంగా, సూటిగా, ఒక బలమైన స్టేట్‌మెంట్‌తో పాటను ప్రారంభించిన యాదగిరి మనల్ని ఆ పాటలోకి ఆకర్షిస్తాడు. మనకు తెలియకుండానే మనల్ని సమరానికి సన్నద్ధం చేస్తాడు. అంతెందుకు 'అన్నదాత ఆగమవుతుండే/ పురుగుమందుతో ప్రాణాలొదిలిండే/ మట్టిబిడ్డడు మాయమవుతుండే/ మనలనిడిసీ వెళ్లిపోతుండే/ కనికరించని కాలం తోడు/ కాటువేసిన పాలన చూడు' అని యాదగిరి విలపిస్తూ రైతు ఆత్మహత్యలపై పాడిన పాట విన్నవారెవ్వరైనా సరే ఏడవకుండా ఉండలేరు. నిజానికి చాలామంది కవులు కరువుకు కాలాన్ని, ప్రకృతిని కారణంగా చూపిస్తారు. కానీ యాదగిరి మాత్రం రైతులను ప్రభుత్వం కాటు వేసిందని, లేదంటే లోకానికి అన్నం పెట్టే రైతు ఆత్మహత్య చేసుకోడని చెప్తాడు. అంటే సమస్య పట్ల లోతైన అవగాహన ఒక ప్రజా, ఉద్యమ కవికి మాత్రమే ఉంటుందనే విషయం గమనార్హం. ఇలా ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి కావాల్సిన మార్క్సిస్టు దృక్పథాన్ని యాదగిరికి అందించింది ప్రజానాట్యమండలియే.

'అమ్మ రొమ్ము పాలలోన ఫ్లోరీను జాడ/ అన్నమిచ్చె పంట మీద విషపు నీళ్ల నీడ/ పాకులాడే ప్రాయమందు పట్టుకుంది వెన్ను/ కీలు కీలు అరగదీసి సంపుతుంది నన్ను' అంటూ నల్లగొండ జిల్లాను పట్టి పీడిస్తున్న ఫ్లోరైడ్ సమస్య మీద పాట రాసిన మొట్టమొదటి వాగ్గేయకారుడు చింతల యాదగిరి. దీని విష ప్రభావం నల్లగొండ జిల్లా నీళ్లలో ఎంత దారుణంగా ఉన్నదో పై చరణంలో మనకు తెలుస్తుంది. ఇలా చింతల యాదగిరి వందల పాటలు రాశాడు. ఆయన రాసిన కొన్ని పాటలతో 'తీగో నాగో ఎన్నియ్యలో' అనే పుస్తకాన్ని మట్టిముద్రణలు, అలగడప వారు ముద్రించారు.

మూడు దశాబ్దాలుగా పాటల వ్యవసాయం చేస్తున్న చింతల యాదగిరికి నడుస్తున్న తెలంగాణ వాగ్గేయ చరితలో ప్రామాణికమైన పాటకవిగా, ప్రజాకవిగా, వాగ్గేయకారుడిగా కావాల్సిన ప్రచారం, గుర్తింపు దక్కలేదు. తెలంగాణ నేల గర్వించదగిన గొప్ప కవిగాయకుడు చింతల యాదగిరి. నిజానికి చింతల యాదగిరి పాటంటే ఆనందం కాదు, ఆవేదనల మూట. తన్మయత్వం కాదు, తనువు అణువణువులో చెలరేగే ఆవేశం. తన స్వరం నిప్పురవ్వలను వెదజల్లే ఎర్రని కొలిమి. ఆ మండే గొంతు లోంచి తన్నుకొచ్చే జీర సముద్రపు అలల హోరును, తుఫాను గాలి జోరును గుర్తుచేస్తూ పాడుతుంది. ఆయన కలంతో పాడిచే పొద్దుపై సంతకం చేస్తూ.. కాలం నుదుటన మరిన్ని పదునైన పాటలు రాయాలని ఆశిద్దాం.

ఎం.విప్లవ కుమార్
95152 25658

(వాగ్గేయకారుడు చింతల యాదగిరి 2024, డిసెంబర్ 15న ఢిల్లీ వేదికగా బహుజన సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు అందుకున్న సందర్భంగా..)